

TÜRKİYE'DE DRAMAYLA DİL EĞİTİMİ ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ ARAŞTIRMALARIN EĞİLİMLERİ

Bilge ESKİ*

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında 1999-2019 yılları arasında yapılan lisansüstü çalışmaların eğilimlerini belirlemektir. Bu çalışmada, Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerinin içerik analizi yoluyla incelenerek, çalışmaların içeriği konusunda eğitim araştırmacılarına bilimsel bilgi sağlaması bakımından önemlidir. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında 1999-2019 yılları arasında yapılan 79 lisansüstü çalışma araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. İncelenen tezlerin, ana konu açısından, söz varlığı, konuşma, yazma ile ilgili konularda yoğunlaştığı, çoğunlukla nicel araştırma yöntem ve tekniklerinin tercih edildiği saptanmıştır. İncelenen tezler en çok Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Çağ Üniversitelerinde yapılmıştır. Tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında ise, en çok tezin 2018 yılında yapıldığı tespit edilmiştir. Yöntem ve konu açısından özgün, Türkiye'deki dil eğitim yöntemlerine yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, dil eğitimi, eğilim araştırması, lisansüstü tez.

Tendencies of Postgraduate Researches in The Field of Language Education By Creative Drama

ABSTRACT

The main aim of this research to find out general tendencies in the field of language education by creative drama method in research years, the universities where researches carried out ,research topics, research methods and samples of researches . The importance of this study is that it provides information about the content of previous language education studies by using the content analysis method. The research population consists of 79 dissertations in the field of language education by creative drama method in Turkey between 1999-2019. The dissertations mostly focus on the issues vocabulary, speaking, writing. Quantitative research methods and techniques were mostly preferredThe dissertations were written mostly in Gazi University, Atatürk University and Çağ University. They were mostly produced in 2018. The research results show that the selection of topics of dissertations are repetitive and similiar to each other The new studies of language education methods are needed .

Keywords: Creative drama, language education, tendency research, postgraduate thesis.

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Drama ve Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
e-posta: bilgeelbas1@yahoo.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9923-7651>

Giriş

İnsanların düşünce ve ihtiyaçlarını dünyaya geldikleri ilk günden itibaren yakın çevreleriyle paylaşma istekleri ana dillerini öğrenme, küreselleşmenin hızla arttığı dünyada varlıklarını sürdürme çabaları da yabancı dil öğrenme gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Ana dil öğrenimine ailesiyle iletişimi sonucu bilinçsiz bir şekilde başlayan insan, okul çağına geldiğinde sistemli ve planlı olarak ana dilini öğrenmeye devam ederken diğer taraftan da yabancı dilleri öğrenmeye başlar.

Ana dil ve yabancı dilin öğretiminde benzer doğaları gereği aynı yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Dil öğretiminin en önemli öğeleri olan sözcükler ve beden dilini araç olarak kullanan yaratıcı dramın, bu özelliğinden dolayı dil eğitiminde en çok kullanılan yöntemlerden biri olması tesadüf değildir. Morgül (1999, s.38)'e göre "dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazmayı geliştirmek üzere drama etkinlik ortamı en uygun ortamdır." Kütükçü (2010, s.57) ise bu ifadeyi şu şekilde desteklemektedir: "Dil öğretiminde kullanılan tüm drama teknikleri, öncelikle dili kullanarak öğrenmeye odaklıdır. Dilbilgisi yapılarını, sözcük öğretimini vb. yadsımaz, ancak bunları drama aktivitesi içerisinde öğrenciye fark ettirmeden ve ezberletmeden öğretebilir." Ayrıca, yaratıcı drama sadece bir yöntem değil, başlı başına kendi amaç ve içeriği olan bir derstir. Fakat yaratıcı dramın Türkiye'de disiplinli, koordine edilmiş bir ön lisans, lisans veya doktora programı bulunmamaktadır. Gazi Üniversitesindeki Yaratıcı Drama Yüksek Lisans Programı'nın kapatılması sebebiyle sadece Ankara ve Anadolu Üniversitelerinde söz konusu program kalmıştır. Bu nedenle bu programlarda ve diğer eğitim enstitülerinde yazılan yaratıcı dramın dil eğitiminde yöntem olarak kullanıldığı araştırmalar ayrı bir önem taşımaktadır. Drama, drama yöntemi, yaratıcı drama, eğitimde drama, Türkçe dil becerileri, İngilizce dil becerileri, dil eğitimi anahtar kelimeleriyle YÖK Ulusal Tez Merkezi ve TR Dizin'de yapılan tarama sonucunda drama yöntemi kullanılarak yapılan dil eğitimi araştırmalarındaki eğilimi araştıran bir çalışma tespit edilmemiştir. Bu nedenle, bugüne kadar yapılan çalışmaların dil eğitiminde hangi alt konulara odaklandığının, hangi yöntem, çalışma grubu, veri toplama ve veri analizi tekniklerinde yoğunlaştıklarının tespit edilmesi yeni yapılacak çalışmalara yol gösterecek ve alana katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, yukarıda belirtilen problem durumundan hareketle, Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle yapılan lisansüstü araştırmaların eğilimlerini ortaya koymak olacaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada ayrıntılı verilere ulaşmak için aşağıdaki problemlere çözüm aranacaktır:

1. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların, yapıldıkları üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların, yazıldıkları yıllara göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların, kullanılan araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların, çalışılan ana konulara göre dağılımı nasıldır?
5. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların, örneklem/çalışma grubu durumuna göre dağılımı nasıldır?
6. Türkiye'de yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların, örneklem/çalışma grubu sayılarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada yaratıcı drama yöntemi kullanılarak dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelenirken nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. “İnsan faaliyetlerinin birçoğu doğrudan gözlenebilir ya da ölçülebilir değildir. İçerik analizi insanların iletişim yollarını analiz ederek, araştırmacıların dolaylı yoldan insan davranışları üzerine çalışmalarını mümkün kılan bir tekniktir. İletişim yollarından genellikle yazılı materyaller incelenmektedir. Bu yöntemle ders kitapları, gazeteler, romanlar, raporlar, magazin dergileri, yemek kitapları, şarkılar gibi neredeyse her türlü iletişim yolu analiz edilebilir. Bu yöntemi kullanarak bir araştırmacı çocukların eğitimi uygulamalarında, çeşitli gruptaki insanlar arasındaki farklılıklar üzerine yapılan uygulamalarda kullanılabilir. İçerik analizi bireyleri, ekiplerin, kurumların ilgilerinin belirlenmesinde ve tanımlanmasında kullanışlı bir tekniktir” (Stemler, 2001’den aktaran Sarı,2011,s.18).

İçerik analizi yardımıyla veriler tanımlanmaya, verilerin içinde saklı olan bilgiler sunulmaya çalışılır. İçerik analizinde genel anlamda yapılan uygulama, birbiriyle benzerliği olan verileri, bazı kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya toplamak ve bunları okuyan kişilerin anlayabileceği şekilde yorumlayarak, düzene koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Araştırmanın Örnekleme

Bu araştırmanın örneklemini 1999-2019 yılları arasında Türkiye’de drama yöntemi kullanılarak dil eğitimi alanında yapılan 79 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklem seçimi belirlenirken amaçsal örnekleme çeşitlerinden olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt örnekleme yöntemi, önceden belirlenmiş bir dizi ölçüt ya da araştırmacı tarafından belirlenen belli bir ölçütün kullanılması ile örnekleme belirlendiği bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Çalışmada birinci ölçüt olarak, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve TR Dizin veri tabanı sistemlerinde yer alan yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışma olması, ikinci ölçüt olarak, tezlerin 1999-2019 yılları arasında yayımlanmış olması ve üçüncü ölçüt olarak ise “drama”, “drama yöntemi”, “yaratıcı drama”, “eğitimde drama”, “Türkçe dil becerileri”, “İngilizce dil becerileri”, “dil eğitimi” anahtar kelimelerinin olması belirlenmiştir. Araştırmada sadece dil eğitim alanında yapılmış lisansüstü çalışmalar incelenmiştir.

Verilerin Toplanması

Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi çalışmaları ve TR Dizin’ de drama, drama yöntemi, yaratıcı drama, eğitimde drama, Türkçe dil becerileri, İngilizce dil becerileri, dil eğitimi, İngilizce öğretimi, Türkçe öğretimi anahtar kelimeleriyle tarama yapılmıştır. Tarama sonucunda belirlenen lisansüstü tezlere, T1, T2, T3...şeklinde kodlar verilmiştir. Tezlerin yapıldığı üniversite, çalışmanın yapıldığı yıl, kullanılan araştırma yöntemleri, çalışılan ana konular, örneklem/çalışma grubu, örneklem/çalışma grubu sayısı açısından incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan araştırmalardan elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. “Belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir teknik olan içerik analizinde metnin, belgenin içeriğinin incelenmesi gerekir. Sonra bu veriler sınıflara ayrılmalı, alt ve üst sınıflamalar yapılmalıdır” (Sönmez ve Alacapınar, 2011). İçerik analizi, benzer verileri ve kavramları temalar içerisinde bir araya getirmek ve okuyucunun anlayacağı bir hale getirmek,

düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Analiz ve veri toplama süreçleri birlikte yürütülmüştür. Kategori oluşturma, aslında bir çeşit veri analizidir ve veri analizi de veri toplamayla birlikte yürütülmektedir. Tezlerin yapıldığı üniversite, çalışmanın yapıldığı yıl, kullanılan araştırma yöntemleri, çalışılan ana konular, örneklem/çalışma grubu, örneklem/çalışma grubu sayısı açısından her bir tez için ayrı kağıtlara, anlamlı kodlar oluşturularak notlar alınmıştır. Kodlama yardımıyla aynı anlamı ifade eden verilerin ilişkilendirilmesi kolaylaşmıştır.

Verilerden çıkarılan kavramlar kullanılarak kodlama yapılmıştır. Bu şekilde kodlama yapılmasının sebebi toplanan verilerin analizini kolaylaştıracak kavramsal bir yapı olmayışıdır. Tüm veriler elde edildikten sonra ise değişebilir bulguların doğrulandığı, yeniden incelendiği ve şekillendiği yoğun analiz süreci ortaya çıkmaktadır (Merriam, 2013). Bu sebeple, toplanan verilere tümevarımcı bir analiz uygulanarak bir kod listesi oluşturulmuştur. Daha sonra ise kodlar incelenerek aralarındaki ortak yönler bulunarak temalar oluşturulmuştur. Kodlar ve temalara frekans dağılımları eklendikten sonra ise veriler azaltılarak raporlaştırılmıştır. Veriler tema, kod ve frekans başlıkları altında tabloda gösterilmiştir. Verilerin tabloda gösterimi aslında veri azaltma uygulamasıdır. Ayrıca bir tez için farklı temalarda birden fazla kodun elde edildiği durumlar olmuştur. Bazı başlıkların altında frekans sayısının tez sayısından fazla olmasının sebebi budur. Verilerin güvenilirliğini sağlamak için ise kayıtların tutarlılığı incelenmiştir. Tezlerden elde edilen bilgilerin çözümlemesinde ortaya çıkabilecek hataların azaltılması için çözümleme tutarlılığına bakılmıştır. Bu sebeple uyuşum yüzdesi formülü “ $P = Na \times 100 / Na \times Nd$ (P: Uyuşum yüzdesi, Na: Uyuşum miktarı, Nd: Uyuşmazlık miktarı)” kullanılmıştır. İlk kodlamadan üç hafta sonra rastgele seçilen 25 lisansüstü tezdin elde edilen bilgiler araştırmacı tarafından tekrar gözden geçirilmiş, iki çözümlemedeki kodlamalar kıyaslanarak uyuşum yüzdesi formülü uygulanmış ve uyuşum yüzdesi 0,93 bulunmuştur. Elde edilen veriler analiz edilirken SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) paket programı kullanılmıştır. Bulguların raporlaştırılırken frekans ve yüzde olarak hesaplanıp, bulgular betimsel olarak verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yazıldıkları üniversitelere göre dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. Tezlerin Yazıldığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Üniversiteler	Frekans(f)	Yüzde (%)
Ankara Üniversitesi	7	8,9
Gazi Üniversitesi	10	12,7
Çukurova Üniversitesi	2	2,5
Selçuk Üniversitesi	4	5,1
19 Mayıs Üniversitesi	4	5,1
Adnan Menderes Üniversitesi	2	2,5
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	1,3
KATÜ	1	1,3
ODTÜ	1	1,3
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	3	3,8
Beykent Üniversitesi	1	1,3
Atatürk Üniversitesi	8	10,1
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	3,8
Siirt Üniversitesi	1	1,3
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	1	1,3
Bartın Üniversitesi	1	1,3

Fırat Üniversitesi	1	1,3
İstanbul Aydın Üniversitesi	1	1,3
Çağ Üniversitesi	9	11,4
18 Mart Üniversitesi	2	2,5
Sıtkı Koçman Üniversitesi	2	2,5
Necmettin Erbakan Üniversitesi	3	3,8
Ufuk Üniversitesi	1	1,3
Bahçeşehir Üniversitesi	2	2,5
İstanbul Üniversitesi	1	1,3
Dicle Üniversitesi	1	1,3
Bilkent Üniversitesi	1	1,3
Erciyes Üniversitesi	1	1,3
Mustafa Kemal Üniversitesi	1	1,3
Lefke Avrupa Üniversitesi	1	1,3
Gaziantep Üniversitesi	1	1,3
Niğde Üniversitesi	1	1,3
Toplam	79	100

Tablo 1 'de incelenen lisansüstü tezlerin 32 farklı üniversitede yazıldığı görülmektedir. Araştırma kapsamındaki lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, tezlerin 32 farklı üniversitede yazıldığı görülmektedir. Birinci sırada yer alan Gazi Üniversitesi'ni (%12,7), Atatürk Üniversitesi (%10,1) ve Çağ Üniversitesi (%11,4) takip etmektedir. Drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılmış lisansüstü çalışmalar özellikle 3 üniversitede yoğunlaşmıştır. sebebi, bu kurumlarda yaratıcı dramayla ilgili çalışmalar yapan akademisyenlerin sayılarının fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaratıcı dramanın yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yazıldığı yıllara göre dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2. Tezlerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıllar	Frekans(f)	Yüzde (%)
1999	0	0
2000	3	3,8
2001	0	0
2002	0	0
2003	0	0
2004	2	2,5
2005	5	6,3
2006	2	2,5
2007	0	0
2008	7	8,9
2009	5	6,3
2010	4	5,1
2011	5	6,3
2012	2	2,5
2013	3	3,8
2014	9	11,4
2015	8	10,1
2016	7	8,9

2017	2	2,5
2018	12	15,2
2019	3	3,8
Toplam	79	100

Tablo 2 'de incelenen lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımına bakıldığında; en çok tezin 2018 (%15,2) yılında yazıldığı görülmektedir. Daha sonra sırayla 2014 (%11,4), 2015 (%10,1) ve 2016(8,9) yılları gelmektedir.2019 yılının hala devam ediyor olması ve bu yılda yapılan tezlerin hepsinin henüz sisteme yüklenmemiş olması nedeniyle, 2019 yılı için tablodaki frekans ve yüzdenin zamanla artması beklenmektedir. 1999, 2001, 2002, 2003 ve 2007 yıllarında bu alanda hiç lisansüstü çalışma yapılmamıştır. 2007 yılı dışında, 2003 yılından itibaren drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmalar süreklilik göstermektedir.

Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin kullanılan araştırma yöntemine göre dağılımı Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3. *Tezlerin Kullanılan Araştırma Yöntemine Göre Dağılımı*

Araştırma Yöntemi	Frekans(f)	Yüzde
Nicel	44	55,7
Nitel	12	15,2
Karma	22	27,9
Bilinmiyor	1	1,26
Toplam	79	100

Yukarıdaki tablodan elde edilen bulgular sonucunda, incelenen lisansüstü tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi %55,7 oranı ile nicel yöntem olduğu görülmektedir. Nicel yöntemi, %27,89 ile karma yöntem ve %15,2 ile nitel yöntem takip etmektedir. Tezlerden birinin yöntemi net olarak ifade edilmemiştir.

Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin konulara göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 4. *Tezlerin Ana Konulara Göre Dağılımı*

Tema	Kategori	Kod	Frekans(f)	Yüzde (%)		
Okuma		Okuma	5	3,7		
		Okuduğunu Anlama	1	0,7		
TOPLAM			6	4,4		
Yazma		Yazma	8	5,9		
		Yazma Başarısı	1	0,7		
		Yazılı Anlatım Becerisi	3	2,2		
		Yaratıcı Yazma	3	2,2		
		Planlı Yazma	1	0,7		
		Kendini Yazılı İfade Etme	1	0,7		
		Sözcük,Morfem,Cümle Sayısında Artış	1	0,7		
		İmla,Noktalama	1	0,7		
		TOPLAM			19	14
		Konuşma		Konuşma	9	6,6

		Kendini Sözlü İfade Etme	1	0,7
		Konuşma Becerisi	9	6,6
		Sözle Anlatım	1	0,7
		Telaffuz	1	0,7
		Diksiyon	1	0,7
		Konuşma Kaygısı	1	0,7
		Sözcük, Atasözü ve Deyimi Cümlede Kullanma	1	0,7
TOPLAM			24	17,6
Dinleme/İzleme			4	2,9
4 Beceri			3	2,2
Birden Fazla Beceri		Konuşma&Yazma Dinleme&Yazma Dinleme&Konuşma	3 1 1	2,2 0,7 0,7
TOPLAM			5	2,2
Beceriye Etkileyen Unsur	Türk Edb.	Şiir	1	0,7
		Tiyatro Metni	1	0,7
	Çocuk Edb.		1	0,7
TOPLAM			3	2,2
Söz Varlığı	Sözcük	Sözcük(Kelime)	18	13,2
		Söz Varlığını Zenginleştirme	1	0,7
		Sözcük Dağarcığı	2	1,5
		Kelime Kazanımlarının Genişletilmesi	1	0,7
	Kalıp Sözler	Atasözü	1	0,7
		Deyim	2	1,5
		Cümle Kalıpları	1	0,7
TOPLAM			26	19,1
İletişim Stratejileri Tutum		Dil Kaygısına Yönelik Tutum	1	0,7
		Yazmaya Karşı Tutum	2	1,5
		Konuşmaya Karşı Tutum	1	0,7
		Dramaya Karşı Tutum	1	0,7
		Kelime Öğrenmeye Karşı Tutum	2	1,5
		Konuşmaya Karşı Tutum	1	0,7
		Okumaya Karşı Tutum	1	0,7
		Derse Karşı Tutum	2	1,5
		Dil Öğrenmeye Karşı Tutum	5	3,7

	Dramaya Karşı Tutum	1	0,7
TOPLAM		18	13,2
Düşünme	Eleştirel, Yansıtıcı	1	0,7
Algı	Düşünme Becerileri		
	Öğrenci Algısı	0	0
	Öğretmen Algısı	3	2,2
Kaygı	Konuşma Kaygısı	4	2,9
	Yabancı Dil Öğrenme Kaygısı	2	1,5
TOPLAM		6	4,4
Sosyal Beceri		1	0,7
Özyeterlilik	Konuşmaya Yönelik Özyeterlilik	1	0,7
İstek	İstek	1	0,7
Motivasyon	Dil Öğreniminde Motivasyon	4	2,9
	Konuşmaya Karşı Motivasyon	1	0,7
	Okuma Motivasyonu	1	0,7
TOPLAM		6	4,4
Tepki	Öğrenci Tepkisi	1	0,7
Özgüven	Özgüven	1	0,7
Özsaygı	Özsaygı	1	0,7
Öğretmen	Öğretmen Görüşü	2	1,5
	Öğretmenin Karşılaştığı Zorluklar	1	0,7
TOPLAM	Öğretmen Tutumu	1	0,7
Drama(Betimlem)		4	2,9
		2	1,5

Tablo 4’de yapılan araştırma kapsamında incelenen 79 tezin konu dağılımları gösterilmektedir. Tablo 4 incelendiğinde, yapılan lisansüstü çalışmaların ana konuları şu şekilde sıralanmaktadır: en fazla çalışılan ilk 3 konu alanının söz varlığı (%19,1), konuşma (%17,6), yazma (%14) olduğu görülmektedir. En az tercih edilen konu başlıklarının ise %0,7 ile düşünme, sosyal beceri, özyeterlilik, istek, tepki, özgüven ve özsaygı olmuştur.

Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin örneklem/çalışma gruplarına göre dağılımı Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5. Tezlerin Örneklem/Çalışma Gruplarına Göre Dağılımı

Örneklem/Çalışma grubu	Frekans(f)	Yüzde (%)
Okul öncesi	2	2,3
İlkokul	15	17,2
Ortaokul	23	26,4
Ortaöğretim	14	16,1
Lisans	13	14,5
Lisansüstü	0	0
Dil kursu	5	5,7
Öğretmenler	6	6,9
Öğrt. Elemanları	1	1,2

Yöneticiler	1	1,2
Veliler	0	0
Belirtilmemiş	5	5,7
Kuramsal	2	2,4
Toplam	87	100

Tablo 5’de belirtilen örneklem gruplarına bakıldığında, en çok öğrenci gruplarının tercih edildiği görülmektedir. Öğrenci grupları ise çoktan aza doğru ise şu şekilde sıralanmaktadır; Ortaokul, İlkokul, ortaöğretim, lisans, dil kursu ve okul öncesi öğrencileri. Öğrencileri öğretmenler, öğretim elemanları ve yöneticiler takip etmektedir. Ayrıca, 2 tez kuramsal olduğu için örneklem grubu yoktur. 5 tane tezin de örneklem grubu belirtilmemiştir.

Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorum

Yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin örneklem büyüklüğüne göre dağılımı Tablo 6’da gösterilmiştir:

Tablo 6. *Tezlerin Örneklem/Çalışma Grubu Sayılarına Göre Dağılımı*

Örneklem Büyüklüğü	Frekans(f)	Yüzde
1-10 Arası	0	0
11-30 Arası	17	21,5
31-100 Arası	49	62
101-300 Arası	6	7,6
301-1000 Arası	0	0
Kuramsal	5	6,3
Belirtilmemiş	2	2,5
Toplam	79	100

Tablo 6’da lisansüstü tezlerde üzerinde çalışma yapılan örneklem büyüklükleri incelendiğinde; incelenen lisansüstü tezlerde örneklem büyüklüğü 31-100 arasında(%62) yoğunlaşmıştır. Daha sonra sırasıyla 11-30 arası %21,5, 101-300 arası 7,6, örneklem ile çalışılmayan kuramsal tezler %6,3, örnekleme net olarak belirtilmeyen tezler %2,5 ile gelmektedir. 1-10 arası ve 301-1000 arası büyüklükteki örneklemlerle hiç çalışma yapılmamıştır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç

Bu bölümde Türkiye’de 1999-2019 yılları arasında yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik açısından nasıl olduğunu tespit etmek amacıyla yapılan çalışmanın bulgularından ve yorumlarından elde edilen sonuç ve önerilere yer verilmektedir.

İncelenen lisansüstü tezlerin 32 farklı üniversitede yazıldığı görülmektedir. Araştırma kapsamındaki lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde, tezlerin 32 farklı üniversitede yazıldığı görülmektedir. Sırasıyla ilk 3’ü Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Çağ Üniversitesi’nin oluşturmasının sebebinin bu kurumlarda yaratıcı dramayla ilgili çalışmalar yapan akademisyenlerin sayılarının fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezlerde en çok kullanılan araştırma yöntemi %55,7 ile nicel yöntem olarak tespit edilmiştir. Eğitim alanında yürütülen eğilim çalışmaları incelendiğinde bu durumu destekler nitelikte tez ve makalelere rastlanılmaktadır. Geçit (2010), coğrafya eğitimi alanındaki çalışmaların yönelimlerini incelediği araştırmasında nicel araştırma çeşitlerinden olan betimsel yöntemin daha çok kullanıldığı sonucuna ulaşmıştır. Sözbilir, Kutu ve Yaşar (2011), Dünyada ve Türkiye’de kimya eğitimi üzerine yürütülen çalışmaların eğilimlerini araştırdıklarında Türkiye’de nicel çalışmaların daha fazla olduğunu, yurt dışındaki çalışmalarda ise nitel, hem nicel, ve karma yöntemlerin birbirine yakın yüzdelerde tercih edildiği sonucuna

varmışlardır. Çiltaş, Güler ve Sözbilir (2012) ise Türkiye’de matematik eğitimi üzerine yapılan araştırmaları incelemiş ve nicel çalışmaların yoğunlukta olduğunu tespit etmişlerdir. Ahi ve Kıldan (2013) tarafından yapılan, Türkiye’de okulöncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi çalışmasında, en çok nicel araştırma yöntemlerinden yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Küçükkoğlu ve Ozan (2013)’ın çalışmalarında ise sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezler incelenmiş ve yine nicel araştırmaların daha çok olduğu bulunmuştur. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013), Türkçe eğitimindeki eğilimlerle ilgili yaptıkları çalışmalarda nicel araştırma türlerinden olan betimsel tezlerin çoğunluğu oluşturduğu sonucuna varmışlardır. Kaltakçı vd. (2017), Fizik eğitimindeki eğilimleri gösteren çalışmalarında nicel araştırma türü olan yarı deneysel yöntemin sıklıkla kullanıldığını belirtmişlerdir. Çifçi (2018) tarafından okulöncesi eğitimi alanında yapılan tezler incelenmiş ve nicel araştırma yöntemiyle yapılan makale ve tezlerin çoğunlukta olduğu görülmüştür.

İncekara(2009), Türkiye’de ve yurtdışında yapılan coğrafya eğitimi alanındaki araştırmaların coğrafya eğitimi, öğretimi, teoriler, öğretim metotlarıyla ilgili yapıldığını belirtmişlerdir. Karadağ (2009) yaptığı çalışmada, Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin eğilimlerini incelemiş ve sonuç olarak başarı, tutum ve yapılandırmacı öğrenme konularında daha çok çalışıldığını tespit etmiştir. Geçit (2010) ve Kaya (2013) tarafından yapılan coğrafya eğitimi araştırmalarındaki eğilimlerin tespiti çalışmasında, çalışılan konuların daha çok program geliştirme, öğrenme etkinlikleri ve ölçme-değerlendirme olduğu tespit edilmiştir. Tarman, Güven ve Aktaşlı (2011) ise sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini incelediklerinde, konuların sosyal bilgiler dersi içeriği, CBS temelli eğitim ve öğretim programı üzerinde yoğunlaştığını tespit etmişlerdir. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmaların eğilimlerini incelediklerinde, en çok araştırılan konuların öğrenci ve veliler ve öğretmen adaylarının görüşleri ile ders kitapları incelemeleri olduğunu bulmuşlardır. Küçükkoğlu ve Ozan (2013), sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezleri incelediklerinde, bu çalışmaların konu eğilimlerinin eğitim programları ve öğretim, Türkçe eğitimi olduğunu bulmuşlardır. Ozan ve Köse (2014) ise eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırmaları incelemişler, yapılan çalışmalarda öncelikli olarak öğretme, öğretmen ve öğrenci özellikleri konularının incelendiğini ifade etmişlerdir. Çifçi (2018), Türkiye’de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Bu çalışmalarda en fazla yaklaşım, strateji, yöntem, teknik, uygulama, öğrenci tutumları, öğretmen adaylarının tutumu, başarısı ve görüşleri, coğrafya öğretim programı gibi çalışıldığını tespit etmiştir. Sonuç olarak, makale ve tezlerde çalışılan alanlar dil eğitiminden farklı olduğu için konu eğilimlerinin de farklı olması beklenen bir sonuçtur.

Bu araştırma kapsamında incelenen lisansüstü çalışmaların örneklem sayısına bakıldığında yoğunluğun %62 ile 31-100 aralığındaki örneklem sayısında olduğu görülmektedir. Bunu %21,5 ile 11-30 aralığı, %7,6 ile 101-300 aralığı takip etmektedir. 301-1000 ve 1-10 örneklem aralıkları kullanılarak hiç çalışma yapılmamıştır. %2,5 ile örneklem sayısının belirtilmediği lisansüstü çalışmaların varlığı dikkat çekicidir. Yaratıcı drama yöntemiyle dil eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların en çok 31-100 kişilik örneklem aralığını kullanmasının nedeni; yapılan çalışmaların genellikle farklı kademelerdeki bir ya da iki tane sınıfla yapılmış olmasındandır. Diğer bir deyişle, bu örneklem aralığı Türkiye’deki sınıf mevcutlarını yansıtmaktadır. Sınıf öğretmenliği alanında Küçükkoğlu ve Ozan (2013)’ın yaptığı çalışmalarda ise en fazla çalışılan örneklem sayısı 301-1000 olmuştur. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş(2013) Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmalarını incelediklerinde, sırasıyla 31-100 ve 101-300 aralığındaki örneklem sayılarıyla en çok çalışıldığını bulmuşlardır. Bu alanda yapılan diğer araştırmalara bakıldığında, Akaydın ve Çeçen (2014)’in yaptığı çalışmada, okuma yazma becerileri konulu makalelerde çalışılan örneklem sayısına bakıldığında sırasıyla 101-300, 31-100 ve 301-1000 aralıkları olduğu görülmektedir. 1000’den fazla örneklem sayısı ise en az çalışılan örneklem sayısı olmuştur. Ozan ve Köse (2014) yaptıkları araştırmada eğitim programları ve öğretim alanındaki çalışmaların eğilimlerini tespit etmişler, 301- 1000 aralığındaki örneklem sayısı ile en fazla çalışıldığını tespit edilmiştir. Çifçi (2018)’nin araştırmasında ise Türkiye’de coğrafya eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelenmiş, yüksek lisansta en çok çalışılan örneklem sayısının 31-100, doktora ise 101-300 olduğu bulunmuştur. Yukarıda bahsedilen çalışmalarda incelenen tez ve makalelerdeki örneklem sayılarının benzer aralıklarda olması araştırmaların genellikle okullardaki birkaç sınıfta yapılmasından kaynaklanmaktadır.

Bu araştırmada için incelenen lisansüstü tezlerin örneklem gruplarına bakıldığında; %26,4 ile ortaokul öğrencilerinin en büyük örneklem grubunu oluşturmaktadır. Ondandır sırayla ilkököl,

ortaöğretim ve lisans öğrencileri, öğretmenler, dil kursu ve okulöncesi öğrencileri gelmektedir. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) eğitim bilimi alanında yapılan çalışmaları incelediklerinde, çalışmalarda örneklem gruplarının dağılımı çoktan aza doğru şu şekildedir: ilkokul, ortaokul ve lisans düzeyindeki öğrenciler, öğretim elemanları, veliler ve lisansüstü öğrenciler. Göktaş ve arkadaşları (2012) Türkiye’de eğitim araştırmaları üzerine yapılan çalışmalarda en fazla eğitim fakültesi öğrencileriyle araştırmaların yürütüldüğünü bulmuşlardır. Bunun sebebinin ise bu grubun daha kolay ulaşılabilir bir örneklem olmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Kaltakçı vd. (2017) fizik eğitimi alanında yapılan makaleleri incelediklerinde en çok çalışılan örneklem grubunun lisans öğrencilerinden oluştuğunu tespit etmişlerdir. Sözbilir, Kutu ve Yaşar (2011) ise Kimya eğitimi araştırmalarında en çok ortaöğretim ve lisans öğrencileriyle çalışıldığını belirtmişlerdir. Çevre eğitimi alanındaki eğilimleri bulmak için Candaş ve Karataş (2017)’in yaptığı araştırmada lisans öğrencileri, Ozan ve Köse (2014)’nin eğitim programları ve öğretim alanlarında yapılan çalışmaların eğilimini bulmak için yürüttüğü çalışmada lisans öğrencileri ve öğretmenler, Göktaş vd. (2012)’nin yaptığı eğitim alanındaki eğilim araştırmasında ise lisans öğrencileri ve öğretmenler en çok çalışılan örneklem grubunu oluşturmuşlardır.

Öneriler

Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü çalışmalara yönelik ulaşılan sonuçlardan hareketle, araştırmanın önerileri aşağıda belirtilmiştir.

1. Yaratıcı dramının bir yöntem olarak eğitim alanında kullanımı hızla yaygınlaştığı için, dil eğitiminde bu yöntem kullanılarak yapılan araştırmaların eğilimlerinin tespiti belirli aralıklarla tekrarlanmalıdır.

4. İngilizce ve Türkçe dışındaki dersler için de yaratıcı dramının yöntem olarak kullanıldığı lisansüstü çalışmaların eğilimleri araştırılabilir.

3. İncelemeler sonucunda araştırmaların çoğunun ortaöğretim kademesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmacılar bütün kademelerde çalışma yapmaya yönlendirilebilir.

5. Araştırmacılar nitel araştırmaların yanı sıra nicel çalışmalara da ağırlık verebilirler.

7. Yurt dışında yapılmış akademik çalışmaların örnekleme dâhil edildiği karşılaştırmalı bir araştırma yapılabilir.

8. İncelemeler sonucunda araştırmaların yoğunlukla ortaokul kademesinde yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırmacıların bütün kademelerde araştırma yapılması sağlanabilir.

Kaynakça

- Ahi, B. ve Kıldan, A. O. (2013). Türkiye’de okulöncesi eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi (2002-2011). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(27), 23-46.
- Akaydın, Ş. ve Çeçen, M. A. (2014). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.
- Çifçi, T. (2018). *Okulöncesi eğitimi alanındaki araştırmaların yönelimleri: Bir içerik analizi*. (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Çiltaş, A., Güler G., Sözbilir, M. (2012). Türkiye’de matematik eğitimi araştırmaları: Bir içerik analizi çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 1, 565-580.
- Geçit, Y. (2010). Coğrafya eğitimi araştırmalarında temel yönelimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(2), 925-967.
- İncekara, S. (2009). Uluslararası alanda coğrafya eğitimi araştırmaları ve Türkiye’den örnekler: mevcut durum ve gelecek yönler. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 14(21), 123-136.
- Kaltakçı Gürel, D., Sak, M., Ünal, Z. Ş., Özbek, V., Candaş, Z. ve Şen, S. (2017). 1995-2015 yılları arasında Türkiye’de fizik eğitimine yönelik yayınlanan makalelerin içerik analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 143-167.

- Kaya, M. F. (2013). Coğrafya eğitiminde yönelimler: 2012 yılına kadar yapılan lisansüstü tezler üzerine bir meta analiz çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 27, 283- 313.
- Karadağ, E. (2009). *Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yapılmış doktora tezlerinin tematik ve metodolojik açıdan incelemesi: Bir durum çalışması*. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Küçüköğlü, A. ve Ozan, C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (12), 27-47.
- Kütükçü, H. (2010) *Arapça öğretiminde drama yöntemi ve Arapça dersini yürüten öğretmenlerin bu yöntemi kullanma düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Merriam, B. S. (2013). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. Ankara: Nobel Akademik.
- Morgül, M. (1999). *Eğitimde yaratıcı dramaya merhaba*. Ankara: Kök.
- Ozan, C. ve Köse, E. (2014). Eğitim programları ve öğretim alanındaki araştırma eğilimleri. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 116-136.
- Sarı, N. (2011). *Türkiye’de kimya eğitimi alanında 2000-2010 yılları arasında yazılmış yüksek lisans tezlerinin içerik analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sözbilir, Ş., Kutu, H., Yaşar, M. D. (2011). *Dünyada ve Türkiye’de kimya eğitimi araştırmalarının durumu*. https://mustafasozbilir.files.wordpress.com/2014/12/4232tc3bcrkiyedekimyaec49fitimi_giric59f-ve-ilk-bc3b6lc3bcm.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Tarman, B., Güven, C., Aktaşlı İ. (2011). Türkiye’de sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin değerlendirilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 391-410.
- Tutumun, O.(2011).*Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulama yeterlilikleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Varişoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.